

Saksframlegg

VIKARSITUASJONEN I GRUNNSKOLEN

Arkivsaksnr.: 05/33004

Forslag til innstilling:

Bystyret tar sak om vikarsituasjonen i grunnskolen til etterretning og slutter seg til de rammer som foreslås for videre arbeid.

Bakgrunn for saken

Vedtak i budsjettet for 2004- 2007:

9.4 Egen vikarpool for lærere

”Det er variasjon i skolens måte å håndtere vikarinnhenting på. Dette medfører i mange tilfeller at vikarer som hentes inn utenfra kan mangle kompetanse i undervisningssituasjonen. For å bedre dette innføres det en sentral vikarpool for skolene, slik at man kan benytte pedagogisk lærerpersonell i vikarsituasjonen. Reelle utgifter knyttet til vikarutgiftene hentes inn, og vi legger til grunn en effektiviseringsgevinst av tiltaket. Denne posten skal justeres opp imot styrkingen av driftsbudsjettene for skolene. Dermed vil en ytterligere besparelse tilfalle skolene, mens en svekket effekt vil utjevnes mot styrkingspotten.”

Behovet for vikarer i trondheimsskolen.

Sykefraværet blant lærerne var i 2004 i gjennomsnitt 8%. Da er både langtidsfravær og korttidsfravær tatt med. Dette er ikke et høyt prosentall sett opp imot sykefraværet i hele kommunen.

Krav i lederavtalen for 2005: ”Enhetsleder skal ha fokus på et inkluderende arbeidsliv og utvikle et godt arbeidsmiljø. Sykefraværet i kommunen skal reduseres.”

Korttidsfraværet (1-16 dagsverk) var i 2004 i gjennomsnitt 2,14% Dette er et lavt tall og skolene løser dette fraværet på ulike måter.

I tillegg til sykefraværet skal skolen også ta høyde for fravær p.g.a. kurs og samlinger for lærere i skoletida.

Nye rammebetingelser

Reform 06 gir føringer på hvordan skolen i Norge skal drives i årene framover.

Det ønskes større mangfold i de løsninger og arbeidsmåter som velges, slik at disse er tilpasset situasjonen for den enkelte elev, lærer og skole.

En kunnskapsorganisasjon preget av mer mangfold krever også et mangfold av organisasjons- og arbeidsformer. Lærere og skoleledere må samarbeide på mer fleksible og varierte måter. Organiseringen av arbeidet vil variere.

Skoler som organiserer opplæringen i en og en time, ett klasserom og en og en lærer legger i liten grad til rette for å utnytte den enkelte lærers særskilte kompetanse og personlige egenskaper.

Tildelingsmodellen

I tidligere klassebasert tildelingsmodell til skolene var det lagt inn 4% korttidsvikarressurs. I ny tildelingsmodell, som ble realisert fra høsten 2004, ble vikarutgifter ikke spesifisert i tildelingen, men lagt inn i kostnadsfaktoren pr. elev. Skolen skal innenfor sin totale budsjettamme dekke korttidsvikar i 1- 16 dager og dekke fravær for lærere som deltar på kurs og annen opplæring.

Lovendring

§8-2 i Opplæringsloven: Organisering av elevene i grupper.

”Elevene kan deles i grupper etter behov. Gruppene må ikke være større enn det som er pedagogisk og trygghetsmessig forsvarlig. Hva som er pedagogisk og trygt avgjøres av den enkelte rektor og lærerteamet. Hver elev skal ha en kontaktlærer som har særlig ansvar for de praktiske, administrative og sosialpedagogiske oppgavene som gjelder eleven. Kontaktlæreren skal også ha kontakten med foreldre/foresatte.”

Organisering av undervisninga

For å sikre best mulig kvalitet på undervisninga er det viktig å utnytte knappe ressurser på en best mulig måte.

Trondheim kommune

Lovendringen i Opplæringsloven åpner for fleksible løsninger i undervisningssituasjonen. Alle elever skal ha en kontaktlærer. Lærerne på et trinn får nå felles ansvar for elevene. Den enkelte lærer "eier" ikke sine elever lenger. Elever som før var knyttet til en klasse og en klasselærer er nå organisert i grupper med en kontaktlærer for hver gruppe. Elevene hører til på et trinn med lærere som jobber i team. Teamet har ansvar for at planlegging og undervisning er samkjørt og lærerne fordeler fag og arbeidsoppgaver etter kompetanse og interesser. Lærerne kan undervise ulike gruppestørrelser. Opplegg og gruppestørrelser tilpasses tema, fag og den enkelte elev. Lærerteamet arbeider for å oppnå fleksible og varierte tilbud ut fra elevenes forutsetninger.

Vikarordning på skolene.

Langtidsvikariat:

Personaltjenesten i Trondheim kommune håndterer all overtallighet av lærere.

Ved vikariater som varer lengere enn 16 dager, skal Personaltjenesten varsles slik at overtallige lærere kan få tilbud om jobb.

Personaltjenesten har ansvar for å få overtallige lærere i arbeid. Overtallige lærere har fortrinnsrett til lærerjobb i kommunen hvis de har den kompetansen som kreves.

Når overtallige lærere er plassert, kan en stilling lyses ut.

På denne måten kan kommunens ansatte lærere taes inn i ledige vikarstillinger.

Korttidsvikariat:

Det er variasjon i skolenes måter å innhente korttidsvikarer på.

Skolene bruker egne lærere ved at elevene organiseres i grupper og på trinn. Lærerne organiseres i team og alle lærerne på trinnet har pedagogisk ansvar for alle elevene. Ved fravær kan lærerne på trinnet organisere undervisninga med de lærerne som er tilstede. Vikarressursen på skolene er lagt til teamene og lærerne organiserer og fordeler arbeidet som må gjøres. Det betyr at i perioder hvor det ikke er sykefravær, er det større lærerdekning enn i perioder med sykefravær. Men det skal aldri være færre lærere tilstede enn det som er forsvarlig. I forhold til trygghet og sammenheng for elevene er det best at lærerne på trinnet har ansvaret i korte perioder når det er sykefravær. Tilfeldige vikarer vil ha liten oversikt og kjenner ikke elevene. Teamorganisering med ansvar for vikardekking er i dag praksis på halvparten av grunnskolene i Trondheim.

Skolene bruker også lærere, som ikke har 100% stilling, som vikar. Dette er praksis på over halvparten av skolene.

For ordens skyld gjøres oppmerksom på at det benyttes annet personell enn pedagoger i skolen, dette for å ivareta elever med særskilte behov. Dette vil også avspeile seg i hvilke typer vikarer som hentes inn.

Rektor og inspektør som vikarer.

Etter lønnsforhandlinger i 2001 ble et av sluttresultatene at administrasjonen på skolene skal ha vikartimer inn i jobben. Alle årsverk ble pålagt 25 timer vikarplikt.

På skoler med rektor og inspektører kan vikarplikten fordeles ulikt, men skolen har ansvar for å dekke den pålagte vikarplikten som er et resultat av forhandlingene.

Dette gjør at en skole har et antall vikartimer til rådighet i løpet av skoleåret.

Vikarlister

Skolene har lang tradisjon med egne vikarlister. Lærere som ikke har fått jobb i kommunen oppsøker skoler og tilbyr sin arbeidskraft. Vikarlister brukes ved korttidsfravær. De fleste skolene har ei slik vikarliste som brukes når de andre mulighetene på skolen er forsøkt.

Det er sjelden problemer med å få tak i kvalifiserte vikarer. Skolene har god tilgang på lærere med eksamen fra høyskole og universitet gjennom vikarbyrået Adecco Norge AS og Aetat.

Vikarer gjennom eksterne samarbeidspartnere

Ved innhenting av vikarer utenfra bruker skolene vikarbyrået Adecco Norge AS.

Trondheim kommune har avtale med Adecco Norge AS om bemanningstjenester i en avtaleperiode fra 01.01.04- 31.12.05 med opsjon på 1+ 1 års forlengelse.

Adecco er totalleverandør av Bemanningstjenester til Trondheim kommune.

Vikarbyrået har det fulle og formelle arbeidsgiveransvar for eget personell som utfører arbeid i kommunen.

Dette innebærer blant annet at leverandøren betaler arbeidsgiveravgift og andre sosiale utgifter i tillegg til lønn, feriepenger, forsikringspremier og eventuell sykelønn som personellet har krav på.

Stillingsbeskrivelse for lærer er etter avtale med skolen. Kvalifikasjonskrav er offentlig godkjent lærerutdanning.

Brukere av tjenesten:

I løpet av 2004 har 11 barneskoler valgt å bruke Adecco ved innhenting av vikarer. Bruken av vikarer varierer fra 5 timer til 754 timer på den enkelte skole. I løpet av 1.kvartal 2005 har 6 skoler brukt tjenesten.

Aetat

Aetat tilbyr rekruttering av lærere til vikariater kostnadsfritt. Alle ledige lærere kan melde seg for vikarjobb hos Aetat.

Aetat har i liten grad formidlet lærere til skoler i Trondheim. En skole i Trondheim har hentet lærere derfra i løpet av 1.kvartal 2005.

Effektivisering

I budsjettet for 2004 var det et krav om en innsparing på 1,5 mill. Denne innsparinga ble gjort ved at korttidsvikarressursen, i den særskilte tildelinga av vikarressursen til skolene, ble redusert fra 4% til 3,5%. Vikarressursen lå tidligere i den klassebaserte tildelinga. Det har på denne måten vært et reelt reduksjon i budsjettet. Innsparinga ligger nå i ny tildelingsmodell inne i årsverktildelinga pr. elev.

Det er vanskelig å se muligheten for en effektiviseringsgevinst ved å omorganisere vikarinnhentinga. En vikarpool må driftes av en person. I dag organiserer lærerne vikarspørsmålet selv eller en i administrasjonen på skolen tar jobben med å skaffe vikarer.

I arbeidet med vikarpool har rådmannen vært i kontakt med vikarenheten innenfor helse og omsorg. Denne enheten skal bidra til å redusere antall deltidsstillinger i kommunen og lette arbeidet med å skaffe vikarer spesielt til turnusarbeid. På skolene er det få deltidsstillinger og vikarer trengs bare på dagtid. Dette gjør at det for skolene er lettere å organisere vikarbehovet selv.

Rådmannen har også vært i kontakt med Aetat i arbeidet med vikarpool. Der finnes det et vikarnett, som er et datasystem, for formidling av korttidsarbeidskraft. Aktuelle vikarer gjøres her tilgjengelig for arbeidsgivere via internett. Hvis kommunen skal ha et samarbeid med Aetat innafor dette systemet, må kommunen ha en person som drifter dette systemet for skolene. Vikarnettet krever 1 kommunal stilling og ½ stilling ved Aetat.

Vikarsituasjonen i skolen

Skolene har god tilgang på kvalifiserte lærere. Personaltjenesten kan bidra med overtallige lærere. Adecco Norge AS og Aetat kan levere lærere på kort varsel. Vikarlistene på skolene er et godt arbeidsredskap og skolens eget personale er lett tilgjengelig. Hele det apparatet som finnes, gjør at alle skoler kan bruke kvalifiserte lærere. Rektorene bruker det tilbudet eller den organiseringa som er best tilpasset egen enhet.

Rådmannen ser for seg at korttidsvikariater dekkes av skolens lærerpersonale så langt det lar seg gjøre.

Trondheim kommune

Dette vil skape de beste pedagogiske rammer og trygghet for elevene.

Konklusjon

For å sikre god kvalitet på undervisninga til elevene er det nødvendig med godt kvalifiserte lærere. Rådmannen vurderer at dette er tilfredsstillende ivaretatt i all hovedsak.

Endring i opplæringsloven og nye organiseringsmodeller har skapt en ny situasjon som setter vikarproblematikken i et nytt lys. Dette gir mulighet for bedre løsninger for elevene.

Å etablere egen vikarpool viser seg å innebære noen kostnader og rektorene ønsker ikke en slik løsning nå.

Rådmannen ber derfor bystyret akseptere at rektorene gis myndighet til å avgjøre hvordan vikarbehovet løses utifra forholdene ved den enkelte skole.

Det vil bli foretatt kontroller med at det ikke tas inn ukvalifisert personell.

Rådmannen i Trondheim, 26.09.2005

Jorid Midtlyng
kommunaldirektør

Björg Jacobsen
rådgiver